

C/2026/5096

20.10.2026

Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité
Zorgen voor betaalbare en stabiele energie voor de Europese energie-intensieve industrieën: de casus
van de chemische sector
(initiatiefadvies)
(C/2026/5096)

Rapporteur: **Mateusz SZYMAŃSKI**

Adviseur	Piotr ŁUSIEWICZ (van de rapporteur)
Besluit van de voltallige vergadering	19.2.2026
Rechtsgrond	Artikel 52, lid 2, van het reglement van orde
Bevoegde afdeling	Vervoer, Energie, Infrastructuur en Informatiemaatschappij
Goedkeuring door de afdeling	24.6.2026
Goedkeuring door de voltallige vergadering	15.7.2026
Zitting nr.	607
Stemuitslag (voor/tegen/onthoudingen)	222/3/4

1. Conclusies en aanbevelingen

1.1. De Europese energie-intensieve industrie, en met name de chemische sector, wordt geconfronteerd met een ernstige structurele crisis die voornamelijk wordt veroorzaakt door aanhoudend hoge en schommelende energiekosten, lage investeringen en wereldwijde concurrentie. Weliswaar heeft de EU aanzienlijke vooruitgang geboekt bij het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen, maar het concurrentievermogen van de industrie is afgenomen en de afhankelijkheid van invoer is toegenomen.

1.2. Het behoud en de verdere ontwikkeling van de bestaande industriële basis, in overeenstemming met de nieuwe EU-doelstelling voor de productiesector, is van essentieel belang om verlies van capaciteit, knowhow en vaardigheden op productiegebied te voorkomen en structurele technologische afhankelijkheden in strategische sectoren te vermijden. Bepaalde industriële sectoren, waaronder de chemische industrie, spelen een cruciale rol in veel bredere waardeketens. Er zijn cruciale strategische kwesties waarmee rekening moet worden gehouden.

1.3. Het huidige beleidskader heeft onvoldoende aandacht besteed aan de onderliggende oorzaken van de industriële neergang, met name de verschillen in energieprijzen en de investeringsonzekerheid. Als gevolg daarvan wordt de productie steeds vaker naar landen buiten de EU verplaatst, waardoor het risico op koolstoflekkage toeneemt en de mondiale uitstoot mogelijk stijgt. Bovendien hebben de bijbehorende instrumenten op het gebied van industrie, klimaat, energie en staatssteun nog niet alle voorwaarden gecreëerd die nodig zijn voor een concurrerende decarbonisatie van de industrie. Deze moeten daarom opnieuw worden geëvalueerd en beter worden afgestemd op het industriebeleid.

1.4. De chemische sector illustreert deze uitdagingen het duidelijkst: een verzwakkende mondiale concurrentiepositie, een toenemend aantal fabriekssluitingen, dalende investeringen en een grote gevoeligheid voor zowel energie- als grondstofkosten. Zonder dringende en gecoördineerde maatregelen loopt de EU het risico op verdere de-industrialisering, grotere afhankelijkheid en een aanzienlijk banenverlies.

1.5. Tegelijkertijd moeten de inspanningen op het gebied van energietransitie hand in hand gaan met een concurrerende industrie, energiezuikerheid en sociale stabiliteit. Als dit evenwicht niet wordt gevonden, zou dit zowel de klimaatambities als de economische veerkracht van de EU op de lange termijn kunnen ondermijnen. Derhalve is een alomvattend en pragmatisch beleid nodig om het concurrentievermogen van de energie-intensieve industrieën in Europa te herstellen.

1.6. Het is hoog tijd om de vijf pijlers van de energie-unie — energiezekerheid, de interne energiemarkt, energie-efficiëntie, decarbonisatie en concurrentievermogen — weer met elkaar in evenwicht te brengen. Het EU-klimaatbeleid zou systematisch een toets voor het industriële concurrentievermogen moeten omvatten om de gevolgen van dit beleid voor energie-intensieve sectoren en voor het welzijn in de getroffen regio's te beoordelen. Een sterkere institutionele coördinatie — bijvoorbeeld via een raad voor industrie en klimaat — moet zorgen voor samenhang tussen de decarbonisatie-doelstellingen en de economische realiteit.

1.7. Een belangrijk onderdeel van de aanbevolen maatregelen is het verlagen en stabiliseren van de energiekosten. Er moet prioriteit worden gegeven aan het verlagen en stabiliseren van de energieprijzen, evenals aan het tegengaan van buitensporige volatiliteit van de elektriciteitsprijzen op de markten, de ontwikkeling van langetermijninstrumenten zoals stroomafnameovereenkomsten (power purchase agreement — PPA) en contracten voor verschillen (contract for difference — CFD), structurele financiering en instrumenten voor industriële decarbonisatie- en energie-efficiëntieprocessen, tijdelijke verlagingen van belastingen en heffingen op industrieel energieverbruik en de invoering van noodmechanismen (bijvoorbeeld prijsplafonds voor gas) in geval van extreme volatiliteit. Dergelijke maatregelen moeten zorgvuldig worden ontworpen, met andere woorden: ze moeten gericht, tijdelijk en transparant zijn. Energieprijzen en de stabiliteit daarvan zijn van cruciaal belang voor de langetermijninvesteringsplanning.

1.8. Een cruciale aanvullende maatregel zou een hervorming van het EU ETS en de marktstabiliteitsreserve moeten zijn, met als doel buitensporige prijsvolatiliteit en investeringsonzekerheid te verminderen door speculatieve activiteiten te beperken, ervoor te zorgen dat de uitfasering van gratis emissierechten geleidelijk verloopt en gelijke tred houdt met de grootschalige uitrol van efficiënte koolstofarme productietechnologieën, en door gratis emissierechten te koppelen aan investeringen in decarbonisatie. Marktstabiliteitsmechanismen moeten op regels gebaseerd, transparant en tijdelijk zijn.

1.9. Er moet worden gezorgd voor een realistische en flexibele energietransitie waarin rekening wordt gehouden met de nationale omstandigheden, waaronder de geomorfologische omstandigheden. De transitie moet geleidelijk verlopen, zodat de lidstaten een op maat gesneden energiemix kunnen ontwikkelen waarbij de reservecapaciteit gewaarborgd blijft. Alle koolstofarme energiebronnen — waaronder kernenergie en koolstofarme waterstof — moeten waar nodig worden ingezet, met financiële steun van de EU.

1.10. Het EESC benadrukt dat er meer moet worden geïnvesteerd in infrastructuur en innovatie. Er zijn aanzienlijke inspanningen nodig op het gebied van elektriciteitsnetten, netwerkondersteunende technologieën en grensoverschrijdende interconnecties, energieopslag, infrastructuur voor het vervoer van waterstof en CO₂, de elektrificatie van de industrie en baanbrekende technologieën. De decarbonisatie van de industrie moet hand in hand gaan met de ontwikkeling van infrastructuur. De geplande middelen uit de Connecting Europe Facility voor de periode 2028-2034 zijn verre van toereikend.

1.11. Een bijkomend element dat deel moet uitmaken van een alomvattend beleid is het beter tegengaan van koolstoflekage. Hiertoe moeten bestaande instrumenten, zoals het mechanisme voor koolstofgrenscorrectie (CBAM), worden versterkt en aangevuld met extra waarborgen totdat er wereldwijd een gelijk speelveld is bereikt. Met maatregelen moet worden voorkomen dat de productie en de daarmee gepaard gaande uitstoot naar buiten de EU worden verplaatst.

1.12. Het EESC is van mening dat het beleid op elkaar moet worden afgestemd en dat het behoud van banen en hoogwaardige werkgelegenheid voorop moeten staan, met inachtneming van de relevante arbeids- en sociale regelgeving en de geldende collectieve arbeidsovereenkomsten. Wanneer herstructurering onvermijdelijk is, moet deze gepaard gaan met een intensieve sociale dialoog, omscholingsprogramma's en steun voor de getroffen werknemers en regio's. In het meerjarig financieel kader (MFK) 2028-2034 van de EU moeten middelen worden gereserveerd voor regio's en groepen die door dergelijke ingrijpende industriële veranderingen worden getroffen.

2. Energie-intensieve industrie — belangrijkste uitdagingen

2.1. De Europese energie-intensieve industrie, en met name de chemische sector, verkeert momenteel in een structurele crisis. Dit vormt niet alleen een bedreiging voor de economie van de EU, maar ondermijnt ook — en misschien wel vooral — het vermogen van Europa om de uitdagingen aan te gaan waarmee het nu al wordt geconfronteerd.

2.2. Twintig jaar geleden behoorde de Europese Unie tot de wereldleiders op het gebied van industriële productie. Vandaag de dag is concurrentiepositie van Europa aanzienlijk verzwakt. Het aandeel van de industrie in het bbp van de EU is gedaald van 17,4 % naar 14,3 %. Het doel van de verordening industriële versnelling is duidelijk: deze trend omkeren en ervoor zorgen dat de industrie in 2035 20 % van het bbp vertegenwoordigt.

2.3. Deze cijfers komen ook tot uiting in de totale uitstoot. In twintig jaar tijd is de CO₂-uitstoot in de EU-27 met een derde gedaald. In dezelfde periode is de uitstoot in China met ongeveer 90 % gestegen. Ook de wereldwijde emissies zijn in dat tijdsbestek toegenomen.

2.4. Gebleken is dat, in sommige sectoren en waardeketens, productieverliezen en investeringsvertragingen de afhankelijkheid van invoer kunnen vergroten en het risico op koolstoflekkage kunnen doen toenemen. De hoge energieprijzen blijven een van de grootste lasten voor de industrie in de EU, hetgeen zich rechtstreeks vertaalt in een afname van het concurrentievermogen. De EU raakt steeds meer afhankelijk van invoer.

2.5. Een van de belangrijkste onderdelen van het EU-klimaatbeleid is het EU-ETS. De gemiddelde prijs bedroeg in 2025 gemiddeld 73 EUR/ton CO₂, met niveaus boven 80 EUR/ton aan het begin van 2026. Dit zijn aanzienlijk hogere koolstofkosten dan bij de belangrijkste economische concurrenten van de EU. Het EU-ETS-systeem wordt daarom gezien als een factor die bijdraagt tot de energieprijzen, in sommige lidstaten in aanzienlijke mate.

2.6. De "Fit for 55"-hervormingen waren van grote betekenis, aangezien hierin werd vastgelegd dat het tempo waarin de totale hoeveelheid emissierechten wordt afgebouwd vanaf 2024 zou stijgen van 2,2 % naar 4,3 % per jaar. Daarnaast werd in de geleidelijke afschaffing van de gratis emissierechten voor de industrie in de periode 2026-2034 voorzien.

2.7. Er moet worden opgemerkt dat het fenomeen van koolstoflekkage kan leiden tot een situatie waarin de totale CO₂-balans verslechtert als gevolg van minder geavanceerde technologieën en een lagere productie-efficiëntie in andere regio's, ondanks emissiereducties in de EU zelf. Emissiegegevens duiden erop dat, mocht de Europese chemische productie worden vervangen door import, de totale CO₂-uitstoot zou toenemen: de chemische industrie buiten de EU stoot voor eenzelfde productievolume thans tot wel drie keer meer kooldioxide uit dan de Europese industrie. Ook de grotere vervoersafstanden bij de invoer van producten zouden resulteren in extra broeikasgasuitstoot.

2.8. De elektriciteitsprijs "op het afnamepunt" bestaat uit vier componenten: de energiegcomponent (die strikt overeenkomt met het verbruikte aantal MWh); de transmissiegcomponent (waarmee de netbeheerders worden vergoed); belastingen van allerlei aard; en CO₂-heffingen, die variëren van enkele euro's tot enkele tientallen euro's per MWh, afhankelijk van het land en de samenstelling van de elektriciteitsmix.

2.9. De elektriciteitsprijzen lopen sterk uiteen tussen verschillende regio's en landen. Ze zijn afhankelijk van twee belangrijke factoren: de kosten voor het opwekken van elektriciteit en de beschikbaarheid ervan wanneer er vraag naar is. Bovendien nemen op de groothandelmarkten de schommelingen doorgaans toe en de prijzen af naarmate de capaciteit voor de opwekking van hernieuwbare energie toeneemt, tenzij de flexibiliteit gelijktijdig meegroeit. De prijsvolatiliteit op de spotmarkt is aanzienlijk gestegen. Daarnaast blijft Europa afhankelijk van de invoer van fossiele brandstoffen. Industrieën krijgen daardoor te maken met een gemiddelde elektriciteitsprijs die slechts in enkele EU-lidstaten concurrerend blijft, en waarvan de volatiliteit een zorgvuldige contractuele planning vereist. De industrie is zeer sterk afhankelijk van concurrerende prijzen (voor de energiegcomponent), stabiliteit en een levering van de hoogste kwaliteit.

2.10. De elektriciteitsprijzen worden grotendeels bepaald door de prijsvorming op de spotmarkt, waar stroom tegen marginale kosten wordt verkocht. Dit betekent dat wanneer de kosten voor het opwekken van elektriciteit stijgen, ook de gemiddelde elektriciteitsprijs stijgt. Bijgevolg leidt een grotere afhankelijkheid van gascentrales tot hogere prijzen. Omgekeerd wordt elektriciteit concurrerender wanneer de opwekkingsmix is gebaseerd op koolstofvrije bronnen waarmee op elk moment van de dag of het jaar consistent aan de vraag kan worden voldaan en de vereiste leveringskwaliteit kan worden gewaarborgd. Een dergelijke mix is op dit moment in sommige lidstaten echter niet haalbaar vanwege technologische, infrastructurele en marktbeperkingen.

2.11. Andere structurele problemen die eveneens bijdragen aan hogere energiekosten en de stabiliteit en veerkracht van de industrie ondermijnen, zijn onder meer het gebrek aan investeringen in energie-efficiënte technologieën en de opwekking van hernieuwbare energie, onvoldoende energieopslagcapaciteit, tekorten aan regelbare (basislast)capaciteit als gevolg van de uitfasering van steenkool- en kernenergie, en onvoldoende ontwikkelde grensoverschrijdende energietransmissienetwerken binnen de EU en haar buurlanden.

2.12. Door de hoge energieprijzen stijgen de productiekosten in de hele toeleveringsketen. En omdat daardoor de prijzen van goederen stijgen, merken ook de consumenten daar de gevolgen van.

3. De bijzonder moeilijke situatie in de chemische sector

3.1. Chemische producten zijn van essentieel belang voor andere sectoren, waaronder de defensie-industrie. De chemische sector is echter energie- en kapitaalintensief en heeft te maken met mondiale concurrentie.

3.2. De sterke mondiale positie van de chemische industrie van de EU is aan het veranderen. In 2004 bedroeg het mondiale marktaandeel van Europese chemische bedrijven nog meer dan 27 %. In 2024 was dit gedaald tot slechts 12,6 %, en dit terwijl de Europese sector sinds 1990 zijn energie-efficiëntie met 40 % heeft verbeterd. Opgemerkt moet worden dat de directe werkgelegenheid in de chemische sector wordt geschat op 1,2 miljoen.

3.3. Uit een door Roland Berger opgesteld CEFIC-rapport blijkt dat de Europese chemische industrie tussen 2022 en 2025 YTD (year-to-date) een scherpe neergang heeft doorgemaakt. Het aantal aangekondigde fabriekssluitingen is verzesvoudigd (bijbehorend productieverlies 2,9 miljoen ton per jaar in 2022 naar 17,2 miljoen ton in 2025 YTD; alleen al tussen 2024 en 2025 is dit bijna verdubbeld). In totaal was het aantal sluitingen in deze periode goed voor 37 miljoen ton, wat neerkomt op ongeveer 9 % van de Europese chemische productiecapaciteit. Dit had gevolgen voor ongeveer 20 000 directe banen. Bij bijna de helft van de sluitingen worden energiekosten als belangrijkste reden genoemd, in 20 % is dat een gebrek aan vraag. Overige redenen zijn regelgevingsbeperkingen en overcapaciteit.

3.4. Tegelijkertijd is het aantal bevestigde investeringen aanzienlijk afgenomen, van 2,7 miljoen ton in 2022 tot slechts 0,3 miljoen ton in 2025 YTD. In totaal waren de investeringen tussen 2022 en 2025 YTD slechts goed voor 7 miljoen ton, wat neerkomt op ca. 2 % van de Europese productiecapaciteit. Hieruit blijkt dat de kloof tussen capaciteitsverlies en nieuwe ontwikkeling steeds groter wordt.

3.5. Kenmerkend voor deze sector is dat er sprake is van een dubbele blootstelling. Ten eerste vormt energie een directe productiekost. Ten tweede is er behoefte aan koolwaterstoffen, waarvan de prijzen gelijke tred houden met de energieprijzen. Het Internationaal Energieagentschap schat dat ongeveer de helft van de energie die de chemische sector verbruikt, wordt gebruikt als grondstof in plaats van als energiebron. Het aandeel van de kosten voor materiaal- en energieverbruik in de totale kosten van de chemische sector bedraagt ongeveer 70 %.

3.6. De chemische sector wordt beschouwd als een sector waarin emissiereducties moeilijk te realiseren zijn vanwege fundamentele technische en economische belemmeringen. Verschillende processen en producten hebben uiteenlopende decarbonisatietrajecten, waarmee rekening moet worden gehouden bij de beleidsvorming. Dit is noodzakelijk om steun te kunnen richten op toepassingen die echt moeilijk te decarboniseren zijn.

4. Aanbevelingen van het EESC

4.1. Het klimaat- en industriebeleid van de EU beloont emissiereducties op korte termijn. Er moet echter meer worden gedaan voor een eerlijke transitie waarbij beter rekening wordt gehouden met het beginpunt in elke regio, infrastructuurbeperkingen, energiemix, geografische en klimatologische omstandigheden en economische en sociale gevolgen van maatregelen.

4.2. De uitfasering van fossiele brandstoffen moet zodanig worden beheerd dat de energiezekerheid wordt versterkt, de blootstelling aan ingevoerde, door volatiliteit gekenmerkte fossiele brandstoffen wordt verminderd en de continuïteit van de industriële productie wordt gewaarborgd. Op een spotmarkt die wordt bepaald door marginale kosten, zou een abrupte omschakeling serieuze problemen voor de industrie kunnen veroorzaken. De transitie moet flexibel en geleidelijk zijn en worden ondersteund door de uitrol van hernieuwbare energiebronnen, netwerken, opslag, vraagresponso en energie-efficiëntie om de prijzen laag te houden en de continuïteit van de productie te waarborgen, met name in de meest kwetsbare regio's.

4.3. Industriebeleid en klimaatbeleid moeten op elkaar worden afgestemd. Dit moet beginnen met een zorgvuldige beoordeling van de gevolgen van nieuwe klimaatwetgeving voor energie-intensieve industrieën en voor het algemene maatschappelijk welzijn. Er moet worden overwogen om een specifieke industrietoets voor het klimaatbeleid in te voeren. Het EESC pleit voorts voor de oprichting van een raad voor industrie en klimaat op EU-niveau, met een adviserende maar sterke institutionele positie.

4.4. Een standaardoplossing bestaat niet. Om het concurrentievermogen te beschermen, moeten alle in de EU beschikbare koolstofarme energiebronnen worden ingezet. Er moet werk worden gemaakt van op maat gesneden energiemixen, afgestemd op de specifieke omstandigheden en mogelijkheden van elke lidstaat. Een snelle energietransitie zonder energiezekerheid zou nog meer langetermijnschade veroorzaken.

4.5. Het EESC ziet investeringen in kernenergie, voor landen die daarin geïnteresseerd zijn, als gerechtvaardigd, waaronder het versnellen van de bouw van kleine modulaire reactoren en het uitbreiden van waterstofinfrastructuur voor de chemische sector. Er moet rekening worden gehouden met EU-financiering voor dergelijke investeringen.

4.6. Er moet meer flexibiliteit worden geboden voor het gebruik van hernieuwbare waterstof (RFNBO) in 2030, en starre, bindende doelstellingen moeten worden herzien. Het huidige kader legt een bijzondere last op de schouders van meststoffenfabrikanten. Dit vertraagt in feite de decarbonisatie van de industrie en brengt de werkgelegenheid in gevaar. Het zal nodig zijn de doelstellingen voor bepaalde meststof-, chemische en andere moeilijk te elektrificeren industriële productieprocessen te herzien, in het licht van de ontwikkeling van de benodigde technologie en infrastructuur.

4.7. Het EESC dringt erop aan om investeringen in de productie van koolstofarme ammoniak op te voeren en te vergemakkelijken door een businesscase te ontwikkelen voor elektrolyse en de elektrificatie van stoomkrakers, in combinatie met de nodige verbetering van de netten, opwekking van hernieuwbare elektriciteit en opslag- en waterstofinfrastructuur.

4.8. Het is van fundamenteel belang dat de lidstaten en de EU meer doen om de prijzen te stabiliseren en de rol van louter marktgebaseerde mechanismen te beperken; dit zou ook passen in een beleid waarin energie als onderdeel van het veiligheidsbeleid en van kritieke infrastructuur wordt beschouwd.

4.9. Er moet derhalve worden nagedacht over aanpassingen in de werking van het EU-ETS-systeem. De belangrijkste kwestie daarbij is de invoering van strenger toezicht en passende waarborgen tegen buitensporig speculatief gedrag. Emissierechten mogen niet louter als financiële instrumenten worden beschouwd. Dit leidt tot grote prijschommelingen en prijsstijgingen.

4.10. Voorts dienen de wijzigingen verbeteringen van de marktstabiliteitsreserve en de procedures voor noodvrijgave te omvatten, zodat beter kan worden ingespeeld op de industriële realiteit en op extreme en "wanordelijke" prijspieken. Het zorgen voor een concurrerende industriële productie en decarbonisatie moet de belangrijkste doelstelling worden. Bovendien moet de uitfasering van gratis emissierechten voor de betrokken sectoren nauw worden afgestemd op de bewezen doeltreffendheid van het CBAM-mechanisme en klimaatdiplomatie, om een gelijk speelveld tot stand te brengen.

4.11. Van de lidstaten moet worden verwacht dat zij de via het EU-ETS gegenereerde veilingopbrengsten strategischer en transparanter investeren in industriële energie-efficiëntieprocessen van energie-intensieve industrieën. De huidige situatie beperkt niet alleen het aanpassingsvermogen van de sector, maar leidt ook tot oneerlijke concurrentie binnen de EU.

4.12. Ondernemingen in energie-intensieve sectoren moeten worden gestimuleerd om te investeren in het verbeteren van de energie-efficiëntie. Om dit mogelijk te maken, moeten er gratis emissierechten worden ingevoerd die gekoppeld zijn aan investeringen. Hierdoor zouden middelen vrijkomen die momenteel worden besteed aan de aankoop van emissierechten.

4.13. Op korte termijn moet de structuur van heffingen en belastingen die van invloed zijn op de energieprijzen voor de industrie opnieuw worden bekeken, en worden gekeken naar de mogelijkheid van tijdelijke verlagingen. Ook zou er een kader moeten komen voor de ontwikkeling van de markt voor langlopende PPA's voor de industrie, en zouden CFD's voor industriële energie in aanmerking moeten worden genomen.

4.14. Er zijn mechanismen nodig om de industrie te beschermen tegen onverwachte gebeurtenissen op de gasmarkt, zoals plotselinge en extreme gasprijspieken (d.w.z. boven een vastgestelde drempel). Deze maatregelen moeten tijdelijke en gerichte steun bieden om de prijzen voor belangrijke industriële afnemers te verlagen.

4.15. Om de decarbonisatie te ondersteunen, is er pijpleidinginfrastructuur nodig voor het transport van onder meer waterstof en kooldioxide; daarvoor zijn extra opslagfaciliteiten op land nodig voor afvang en opslag. Decarbonisatiemaatregelen moeten hand in hand gaan met de ontwikkeling van infrastructuur.

4.16. Het EESC dringt ook aan op meer investeringen in energieopslag om de variabele levering van hernieuwbare energie op te vangen.

4.17. Ook investeringen in transmissienetwerken moeten als prioriteit worden beschouwd. Door te investeren in de versnelde uitbreiding van elektriciteitsnetten en netondersteunende technologieën om de netwerkkosten te verlagen en de grensoverschrijdende energie-uitwisseling te vergroten, kan de veerkracht van het energiesysteem van de EU daadwerkelijk worden versterkt en kunnen tegelijkertijd de energieprijzen dalen. De middelen die voor de Connecting Europe Facility voor de periode 2028-2034 zijn gereserveerd, zijn bij lange na niet toereikend.

4.18. Daarnaast blijft voorspelbare regelgeving cruciaal. Het mag niet zo zijn dat ondernemingen meer middelen besteden aan het aanpassen aan nieuwe vereisten op het gebied van klimaatbeleid dan aan onderzoek en ontwikkeling. Bovendien worden noodzakelijke regelingen te traag doorgevoerd — bijvoorbeeld invoerheffingen op meststoffen die door Rusland tegen dumpingprijzen naar Europa worden geëxporteerd.

4.19. Gezien de urgentie van investeringen in het verhogen van de capaciteit van de defensiesector — een sector die energie-intensief is en afhankelijk is van onderdelen die worden vervaardigd in industrieën met een hoog energieverbruik — moet onbeperkt gebruik van moderne conventionele energie voor productiedoeleinden worden toegestaan, in ieder geval gedurende een overgangsperiode die nodig is om tekorten op defensiegebied op te vangen.

4.20. De problemen waarmee energie-intensieve sectoren momenteel te kampen hebben, zullen leiden tot banenverlies. Er staan tot wel 200 000 banen op de tocht. Het behoud van deze banen moet de hoogste prioriteit krijgen. Wanneer er toch herstructureringen plaatsvinden, moeten deze zodanig worden uitgevoerd dat de meest kwetsbaren, namelijk de werknemers, worden beschermd, met volledige inachtneming van de relevante arbeids- en sociale regelgeving en de geldende collectieve arbeidsovereenkomsten. Om dit mogelijk te maken is nauwe samenwerking tussen de overheid en de sociale partners noodzakelijk, evenals een sociale dialoog tussen de sociale partners zelf. Er moet worden overwogen vaardigheden en opleidingsprogramma's aan te passen ter verbetering van de inzetbaarheid. Dit moet tot uiting komen in het komende MFK 2028-2034 en er moeten middelen worden gereserveerd voor regio's en groepen die worden getroffen door ingrijpende industriële veranderingen.

Brussel, 15 juli 2026.

De voorzitter
van het Europees Economisch en Sociaal Comité
Séamus BOLAND